

nhiều. Tuy nhiên, điều đáng lưu ý là trái với các dự báo cho rằng tình hình các nước trên tiếp tục xuống dốc, kinh tế một số nước Châu Á đang phục hồi. Trái lại, ở Việt Nam, trong 7 tháng đầu 1999, tình hình kinh tế tiếp tục suy thoái nhanh hơn. Thứ nhất là phát triển của nước ta có nguồn đầu tư nước ngoài, nhưng đầu tư nước ngoài giảm, gây đình đốn kinh tế. Thứ hai là các sản phẩm xuất khẩu chính của Việt Nam đều là nông khoáng sản hay sản phẩm công nghiệp cấp thấp, những thứ này xuất khẩu càng nhiều càng bị lỗ vì giá xuống.

Từ đó nổi bật hiện nay là bài toán cực khó: Kích cầu, phát triển nhanh và bền vững. Kích cầu, phát triển phải nhắm vào việc cung ứng cho thị trường nội địa chứ không phải là thị trường xuất khẩu đã ứ đọng theo giả thuyết. Bài toán này đã

Từ 1996 đến nay, nhịp tăng trưởng kinh tế Việt Nam càng năm càng giảm, từ 9,5% đến nay còn 5-6% hay thấp hơn nữa. Ngay cả năm 1996, khi nhịp phát triển lên mức cao nhất, cũng có ý kiến bị quan rằng 9,5% so với vài trăm USD đầu người, thì thành quả chỉ là vài chục USD đầu người năm, không đáng kể so với nước Nhật có trên 30.000 USD đầu người dù phát triển có 2% thì số 2% cũng là 600 USD đầu người. Hố sâu giữa phát triển Việt Nam và các nước phát triển tiếp tục càng năm càng tăng chứ không giảm bớt. Từ 1997 đến nay, khi xảy ra khủng hoảng kinh tế Châu Á, mới ban đầu chúng ta có ý kiến rằng các nước như Thái Lan, Indonesia, Singapore, bị khủng hoảng rất nặng, một số nước phát triển dưới 0% còn Việt Nam tốc độ phát triển 6-7%, như vậy tình hình ổn định hơn các nước nói trên, khá

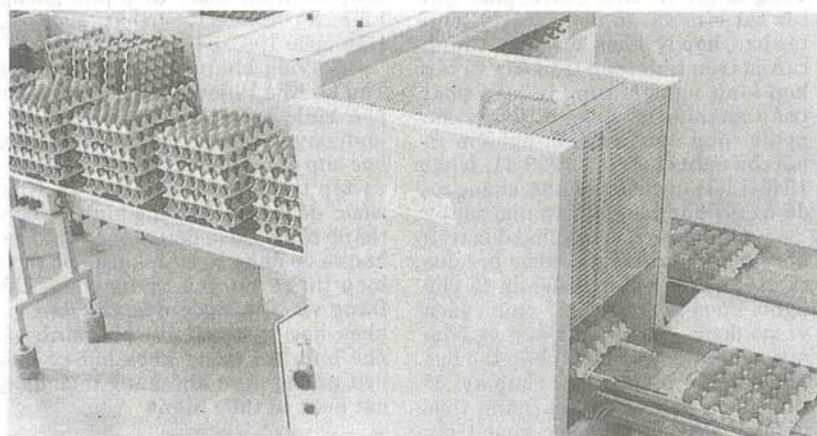
KÍCH CẦU, PHÁT TRIỂN NHANH VÀ BỀN VỮNG

TS. LÊ KHOA

khó giải quyết vào năm 1996 lại càng khó giải quyết hơn năm 1999-2000 nếu chúng ta đặt 2 tiền đề: đầu tư nước ngoài giảm và giá các nông khoáng sản giảm. Đây là thực tế khách quan dù ta mong mỏi rằng tình thế có khác hơn nhưng cũng không làm thay đổi nhiều được. Vậy bài toán Kích cầu, phát triển nhanh và bền vững làm sao phải giải quyết như thế nào cho có đáp số tốt, với 2 tiền đề: đầu tư nước ngoài giảm và giá các nông khoáng sản giảm?

1. KÍCH CẦU, MỘT BÀI TOÁN NAN GIẢI

Kích cầu, theo Keynes, có 2 loại Cầu: Cầu hàng đầu tư và Cầu hàng tiêu dùng. Đó là việc có thể giải quyết được ... ở các nước tư bản phát triển vì các nước này có sẵn một KVSX I sản xuất các máy và một KVSX II sản xuất các hàng tiêu dùng. Khi kích Cầu đầu tư và Cầu hàng tiêu dùng, thì lập tức sản xuất tại KVSX I

và KVSX II của các nước tư bản phát triển tăng nhanh. Còn ở Việt Nam thì KVSX I hầu như rất yếu và phần lớn máy - tỷ như máy làm đường mía, được nhập khẩu từ Trung Quốc. KVSX II sản xuất hàng tiêu dùng ở Việt Nam cũng không sản xuất những mặt hàng công nghiệp mà người tiêu dùng muốn mua, như máy vi tính, xe gắn máy v.v... mà sản xuất than đá, cao su, gạo, trứng gà v.v... nói chung là các hàng nông khoáng sản nặng nề, mau hư... Vậy kích Cầu tăng đầu tư thì tăng nhập khẩu máy nước ngoài làm cho KVSX I nước ngoài phát triển, còn kích Cầu tăng việc mua hàng tiêu dùng thì các thứ hàng như máy vi tính, xe gắn máy v.v... của nước ngoài sẽ bán chạy chứ không phải là các nông khoáng sản Việt Nam. Đó là 1 khó khăn chưa có biện pháp giải quyết.

Kích cầu, theo Keynes, nên hạ lãi suất ngân hàng và ngân hàng trung ương nên lạm phát giấy bạc để cho vay với lãi suất thấp, khiến cho các doanh nghiệp, khi so sánh lãi suất ngân hàng với lợi nhuận có khả năng mong chờ, sẽ nhận thấy lãi suất ngân hàng thấp hơn lợi nhuận và sẵn sàng vay ngân hàng. Ngân hàng trung ương có khả năng lạm phát giấy bạc bao nhiêu tùy ý vì có quyền in và lưu hành giấy bạc. Ngân hàng trung ương không bao giờ thiếu vốn hay bị phá sản. Nếu triển khai ý của Keynes, thì quy mô lạm phát phải đủ lớn và lãi suất phải đủ thấp để tái tạo phần vinh kinh tế. Ở Nhật, lãi suất đã được hạ thấp đến 2% năm và quy mô tăng tiền của Ngân hàng trung ương Nhật rất lớn. Với các điều kiện trên thì kinh tế Nhật đã phục hồi, nhưng ở Việt Nam, Ngân hàng Nhà nước có tung khoảng 10 tỷ USD tiền Việt Nam với lãi suất 2-3-4% tiền lạm phát cho vay không? Theo thiên ý, chỉ với quy mô trên thì phần vinh kinh tế mới tái phục hồi được. Đây là điều rất khó vì lãi suất ưu tiên cho ngành đánh cá xa bờ cũng hiện nay lên đến 9% năm và hạn chế chỉ 400 tỷ VNĐ thôi. Điều đáng lưu ý là trong điều kiện giá thấp và gây lỗ nặng cho các doanh nghiệp hiện nay, lạm phát vừa làm tăng giá, kích Cầu, tạo công ăn việc làm, doanh thu và lợi nhuận, và tạo được một nguồn vốn rất lớn. Lạm phát hiện nay khác hẳn thời kỳ Giá Lương Tiền lạm phát đến 300-599% năm và càng tăng tiền càng làm bản cùng hóa nhân dân. Lạm phát ngày nay có tính tạo vốn, tạo công ăn việc làm, tạo doanh thu và lợi nhuận và cần phân biệt rõ tính khác nhau của việc tăng tiền trong thời gian lạm phát xấu và lạm phát tốt trong giai đoạn giá xuống, kinh tế đình trệ.

Kích cầu, cũng theo Keynes, là

cho các công ty tư bản chủ nghĩa vay tiền vì tất nhiên nhà kinh tế tư bản Keynes viết để bảo vệ chế độ tư bản. Nhưng thực tế cho thấy, trong môi trường kinh tế khủng hoảng làm ăn lỗ lã, không công ty tư bản chủ nghĩa nào đầu tư. Vì vậy, Keynes đề nghị nhà nước nên đưa ra các chương trình đại đầu tư do nhà nước thực hiện để kích Cầu. Đây là quan điểm rất hợp lý và các nước đang phát triển hoặc xã hội chủ nghĩa hoan nghênh, Việt Nam là nước xã hội chủ nghĩa trước đây khu vực quốc doanh được coi là nòng cốt thì ý kiến trên của Keynes có khả năng được áp dụng. Tuy nhiên, mấy năm gần đây, kinh tế quốc doanh đã tỏ ra có một số thiếu sót mà kinh tế các đại gia như... Epco-Minh Phụng thì..., vậy Ngân hàng trung ương tung tiền cho ai vay? Ngân hàng trung ương có tung khoảng 10 tỷ USD với lãi suất 2-3-4% tiền lạm phát cho một số công ty quốc doanh mới và các doanh nghiệp của tư bản tư nhân Việt Nam không?

Những vấn đề trên cho thấy kích Cầu và tạo phần vinh kinh tế bền vững có thể giải quyết được về mặt lý thuyết, nhưng về thực tế, vấn đề là người, cơ quan có đủ thẩm quyền để đổi mới kinh tế có tâm huyết chấp nhận điều hành theo phương pháp Nhanh- Nhanh và táo bạo, đúng với yêu cầu của thời điểm hay không?

II. BÀI TOÁN KÍCH CẦU, PHƯƠNG ÁN GIẢI QUYẾT

Qua các khó khăn trên bài toán cực khó Kích cầu, phát triển nhanh và bền vững. Kích cầu, phát triển phải nhằm vào việc cung ứng cho thị trường nội địa có khả năng giải quyết tốt về mặt lý luận như sau:

- Kích cầu, phát triển phải nhằm vào việc cung ứng cho thị trường nội địa là một chủ trương đường lối đúng đắn của Đảng và Nhà Nước ta.

- Trong Đảng phải theo tinh thần tự phê bình và phê bình của Tổng bí thư Lê Khả Phiêu, phải loại các sai lầm và áp dụng các ý kiến táo bạo, hợp lý khoa học nhất. Chính căn cứ trên tinh thần trên đây và tập hợp kinh nghiệm cùng lý luận phát triển nhanh của Keynes tư bản chủ nghĩa cũng như các kinh nghiệm xã hội chủ nghĩa Liên Xô 1929-41, Nhật 1945-73, Hàn Quốc 1964-84, chúng tôi đề nghị những biện pháp như sau:

- Chính sách vĩ mô phải dựa trên khoa học và do các nhà khoa học đưa ra vì chủ nghĩa Mác Lênin là chủ nghĩa khoa học. Sau khi chính sách vĩ mô được đưa ra thì Đảng và Nhà nước áp dụng các biện pháp táo bạo nhất - miễn những biện pháp ấy có tính khoa học và có khả năng thực hiện - để đưa đất nước phát triển nhanh bền vững nhất, thực hiện công nghiệp hoá, hiện đại hoá trong

khoảng 10-15 năm.

- Quy mô lạm phát phải đủ lớn và lãi suất phải đủ thấp để tái tạo phần vinh kinh tế. Ngân hàng nhà nước tung khoảng 10 tỷ USD tiền Việt Nam với lãi suất 2-3-4% năm tiền lạm phát cho vay vì, chỉ với quy mô trên thì phần vinh kinh tế mới tái phục hồi được.

- Nhà nước nên có các chương trình đại đầu tư do nhà nước thực hiện để kích Cầu. Đây là quan điểm rất hợp lý vì Việt Nam là nước xã hội chủ nghĩa nên thi hành được đề xuất của Keynes.

- Kinh tế xã hội chủ nghĩa gồm có KVSX I sản xuất các máy và KVSX II sản xuất các hàng tiêu dùng, Kinh tế tư bản chủ nghĩa phát triển nhanh mạnh KVSX I. Việt Nam phải bắt buộc có một KVSX I phát triển nhanh và mạnh, thì mới làm nền tảng cho việc công nghiệp hoá, hiện đại hoá được. Để hoàn thành việc này, việc công nghiệp hoá, hiện đại hoá Việt Nam phải chủ yếu dựa vào các máy của KVSX I Việt Nam, như chương trình đánh cá xa bờ được thực hiện bằng tàu đóng trong nước, khác hẳn chương trình xây 41 nhà máy đường bằng máy cũ Trung Quốc, một số được gia công lại bởi các nhà máy cơ khí TP Hồ Chí Minh.

- Nhở xuất khẩu một số nông khoáng sản, chúng ta có một số ngoại tệ. Chúng ta có thể dùng số ngoại tệ trên để nhập khẩu hàng tiêu dùng. Nhưng như thế thì đất nước sẽ tiếp tục lạc hậu. Các ngoại tệ nên dùng nhập khẩu máy tối cần thiết mà thôi để ta có nhiều nhà máy phát triển nhanh.

Quy mô lượng ngoại tệ Việt Nam nhập khẩu lên đến hàng 12 tỷ USD năm, nếu dùng khoảng chỉ 30-40% để nhập khẩu các máy công cụ thì sẽ có một nội lực phát triển rất mạnh. Với KVSX I mạnh, chỉ khoảng 10-15 năm Việt Nam sẽ công nghiệp hoá, hiện đại hoá theo như gương Liên Xô 1929-41, Nhật 1945-73, Hàn Quốc 1964-84.

- Triển khai ý của Đ/C Tổng Bí Thư Lê Khả Phiêu về tự phê bình và phê bình, cuộc tự phê bình và phê bình này sẽ tạo lực mới táo bạo khoa học hợp lý đổi mới chính sách vĩ mô và tập trung toàn lực Đảng và Nhà Nước để đưa cách mạng kinh tế đến thành công. Đó là điều có thể về khoa học và do đảng có tính khoa học thực hiện thì sẽ tất yếu thành công, khi Đảng và Nhà nước dựa vào dân và khoa học kỹ thuật, tự phê bình và phê bình thì trong khoa học có quy luật những gì có khả năng thực hiện bắt buộc sẽ thực hiện ■